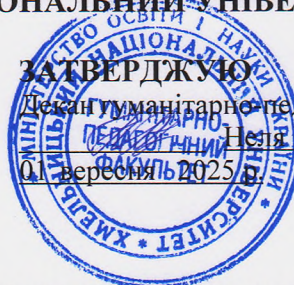

ХМЕЛЬНИЦЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

ОСНОВИ ПЕДАГОГІЧНОЇ МАЙСТЕРНОСТІ

Галузь знань – 01 Освіта/Педагогіка

Спеціальність – 014 Середня освіта (за предметними спеціальностями)

Предметна спеціальність – 014.01 Середня освіта (Українська мова і література)

Додаткова предметна спеціальність – 014.021 Англійська мова та зарубіжна література

Рівень вищої освіти – Перший (бакалаврський)

Освітньо-професійна програма – Середня освіта (Українська мова і література. Англійська мова)

Обсяг дисципліни – 4 кредити ЄКТС, **Шифр дисципліни** – ОЗП.10.

Мова навчання – українська

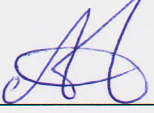
Статус дисципліни: обов'язкова (загальної підготовки)

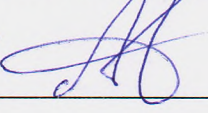
Факультет – Гуманітарно-педагогічний

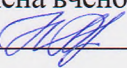
Кафедра – Української філології

Форма здобуття освіти	Курс	Семестр	Загальний обсяг		Кількість годин						Курсовий проєкт	Курсова робота	Форма семестрового контролю	
					Аудиторні заняття					Самостійна робота, у т.ч. ІРС			Залік	Іспит
			Кредити ЄКТС	Години	Разом	Лекції	Лабораторні роботи	Практичні заняття	Семінарські заняття					
Д	4	7	4	120	46	22	–	24	–	74	–	–	+	-

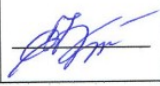
Робоча програма складена на основі освітньо-професійної програми «Середня освіта (Українська мова і література. Англійська мова)» за спеціальністю 014.01 Середня освіта (за предметними спеціальностями)

Робоча програма складена к.філол.н., доц. Анатолій ЯНЧИШИН

Схвалена на засіданні кафедри української філології
 Протокол від 29 серпня 2025 № 1. Зав. кафедри Анатолій ЯНЧИШИН

Робоча програма розглянута та схвалена вченою радою гуманітарно-педагогічного факультету
 Голова вченої ради факультету Неля ПОДЛЕВСЬКА

2 ЛИСТ ПОГОДЖЕННЯ

Посада	Назва факультету	Підпис	Ім'я, прізвище
Завідувач кафедри української філології, канд. філол. наук, доц.	Гуманітарно-педагогічний факультет		Анатолій ЯНЧИШИН
Гарант освітньо-професійної програми, канд. філол. наук, доц..	Гуманітарно-педагогічний факультет		Оксана ЮЩИШИНА

3. Пояснювальна записка

Дисципліна «Основи педагогічної майстерності» посідає важливе місце у професійній підготовці здобувачів першого (бакалаврського) рівня вищої освіти, які навчаються за освітньо-професійною програмою «Середня освіта (Українська мова і література. Англійська мова)». Її вивчення забезпечує формування ключових компетентностей, необхідних для успішного опанування навчальних дисциплін, написання курсових робіт, проходження педагогічної практики в закладах загальної середньої освіти тощо.

Пререквізити – ОЗП.08 Психологія, ОЗП.09 Педагогіка, ОЗП.02 Вступ до мовознавства, ОЗП.03 Вступ до літературознавства, ОПП.09 Методика навчання української мови, ОПП.10 Методика навчання української літератури, ОПП.13 Педагогічна практика (пропедевтична).

Постреквізити – ОПП.15 Педагогічна практика з англійської мови і зарубіжної літератури у закладах загальної середньої освіти

Відповідно до освітньо-професійної програми дисципліна має забезпечити:

Компетентності: ІК. Здатність розв'язувати складні спеціалізовані задачі у сфері середньої освіти; ЗК5. Знання та розуміння предметної області та розуміння професійної діяльності; ЗК7. Здатність працювати в команді; ЗК8. Здатність спілкуватися з представниками інших професійних груп різного рівня (з експертами з інших галузей знань/видів економічної діяльності); ЗК12. Здатність мотивувати людей та рухатись до спільної мети; ЗК13. Здатність генерувати нові ідеї; ЗК15. Здатність виявляти ініціативу та підприємливість; ФК1. Здатність виконувати вимоги Державного стандарту базової середньої освіти у професійній діяльності з урахуванням предметної спеціальності; ФК20. Здатність планувати, організовувати освітній процес з використанням різних видів і форм навчально-пізнавальної діяльності, прогнозувати результати освітнього процесу; ФК24. Здатність здійснювати моніторинг власної педагогічної діяльності, навчатися впродовж життя.

Програмні результати навчання: ПРН18. Дотримуватися академічної доброчесності, вимог з охорони авторських прав під час використання та поширення електронних (цифрових) освітніх ресурсів; ПРН21. Підтримувати взаємодію між учнями для сприяння їхньому соціальному розвитку, формувати навички взаємодопомоги та співпраці; ПРН23. Взаємодіяти з учасниками освітнього процесу конструктивно та безпечно, поважаючи розмаїття думок і поглядів, приймаючи та поцінуючи інакшість; ПРН24. Взаємодіяти з учасниками освітнього процесу на засадах партнерства; ПРН29. Планувати освітній процес на основі освітньої програми закладу освіти і навчальних програм з предметів (інтегрованих курсів) з урахуванням вимог Державного стандарту базової середньої освіти; ПРН30. Моделювати навчальні заняття на основі компетентнісного, діяльнісного, особистіснозорієнтованого підходів; ПРН35. Добирати та застосовувати інноваційні форми, методи, прийоми, засоби навчання у педагогічній діяльності; ПРН36. Застосовувати різні підходи до розв'язання проблем, генерувати нові ідеї, демонструвати відкритість до ідей та рішень учасників освітнього процесу; ПРН37. Визначати власні освітні потреби та обирати відповідні види, форми, програми професійного розвитку.

Предмет дисципліни – теоретико-практичні засади педагогічної майстерності.

Мета дисципліни: формування особистості майбутнього вчителя української мови і літератури, здатного розв'язувати складні професійні завдання в умовах модернізації Нової української школи, упроваджувати освітні інновації в закладах загальної середньої освіти, здійснювати педагогічну діяльність на засадах компетентнісного, особистісноорієнтованого та діяльнісного підходів, що передбачає неперервне професійне самовдосконалення й підвищення рівня педагогічної майстерності.

Завдання дисципліни. Полягають у формуванні в здобувачів вищої освіти практичних навичок володіння основами педагогічної майстерності; опануванні складових внутрішньої та зовнішньої техніки вчителя з метою досягнення ефективної педагогічної взаємодії; розвитку вмінь установлювати педагогічний контакт і вести професійний діалог із використанням різних способів комунікативного впливу; формуванні навичок побудови уроку на діалогічній основі; набутті вмінь конструктивного розв'язання конфліктних ситуацій у педагогічній діяльності; вихованні культури педагогічної праці; реалізації стратегій навчання відповідно до концептуальних положень сучасної філософії освіти.

Результати навчання. Студент, який успішно завершив вивчення дисципліни, повинен: володіти ґрунтовними знаннями з предметної області та розуміти особливості

професійної діяльності вчителя; демонструвати навички міжособистісної взаємодії та здатність вибудовувати ефективну комунікативну взаємодію із суб'єктами освітнього процесу; виявляти здатність мотивувати учасників освітньої діяльності й спрямовувати спільну діяльність на досягнення визначеної мети; здійснювати самоосвітню діяльність, професійне самовдосконалення та рефлексію власної педагогічної практики; розв'язувати професійні проблеми в нових або незнайомих умовах за наявності неповної чи обмеженої інформації з урахуванням соціальної та етичної відповідальності.

3 Структура залікових кредитів дисципліни

Назва розділу (теми)	Кількість годин, відведених на:					
	Денна форма			Заочна форма		
	лекції	практ. роботи	СРС	лекції	практ. роботи	СРС
	повна	повна	повна			
Тема 1. Педагогічна майстерність як професійна категорія вчителя-словесника.	2	2	6			
Тема 2. Професійна компетентність учителя української мови і літератури.	2	2	6			
Тема 3. Педагогічне спілкування в діяльності вчителя. Культура мовлення вчителя-словесника.	2	2	8			
Тема 4. Вербальні та невербальні засоби педагогічної взаємодії	2	2	6			
Тема 5. Педагогічний імідж і педагогічна етика.	2	2	6			
Тема 6. Педагогічна техніка як складник майстерності вчителя. Педагогічний такт і педагогічна доцільність.	2	2	7			
Тема 7. Майстерність організації уроку української мови та літератури.	2	2	7			
Тема 8. Інтерактивні методи навчання у фаховій діяльності вчителя. Педагогічна імпровізація та креативність учителя.	2	2	8			
Тема 9. Професійне самовиховання та саморозвиток педагога.	2	2	7			
Тема 10. Професійне вигорання вчителя: причини та профілактика.	2	2	7			
Тема 11. Сучасний учитель української мови і літератури в умовах НУШ.	2	4	7			
Разом за семестр:	22	24	74			

4 Програма навчальної дисципліни

4.1 Зміст лекційного курсу для очної (денної) форми здобуття освіти

№ з/п	Перелік тем лекцій, їх анотації	Кількість годин
1	Тема 1. Педагогічна майстерність як професійна категорія вчителя-словесника. Поняття педагогічної майстерності у сучасній педагогіці. Структура педагогічної майстерності (знання, уміння, особистісні якості). Професійна діяльність учителя української мови і літератури як система. Педагогічна майстерність і педагогічне мистецтво. Роль педагогічної майстерності у формуванні особистості учня. Літ.: [2; 6; 8].	2
2	Тема 2. Професійна компетентність учителя української мови і літератури. Поняття професійної компетентності педагога. Мовна та мовленнєва компетентність учителя-словесника. Методична та дидактична компетентність. Комунікативна й культурологічна компетентності. Компетентнісний підхід у системі НУШ. Літ.: [6; 8; 9].	2
3	Тема 3. Педагогічне спілкування в діяльності вчителя. Культура мовлення вчителя-словесника Сутність педагогічного спілкування. Функції педагогічного спілкування (інформаційна, виховна, регулятивна). Стили педагогічного спілкування. Етапи педагогічної взаємодії на уроці. Роль педагогічного спілкування у формуванні навчальної мотивації. Поняття культури мовлення педагога. Норми сучасної української літературної мови у професійному мовленні. Типові мовні помилки в мовленні вчителя.	2

	Мовленнєва етика та педагогічний такт. Мовлення вчителя як зразок для учнів. Літ.: [2; 3; 4; 5; 6].	
4	Тема 4. Вербальні та невербальні засоби педагогічної взаємодії. Вербальна комунікація у педагогічній діяльності. Інтонація, темп, логічний наголос у мовленні вчителя. Невербальні засоби спілкування: міміка, жести, постава. Просторово-часова організація уроку. Взаємодія вербальних і невербальних засобів. Літ.: [3; 4; 5]	2
5	Тема 5. Педагогічний імідж і педагогічна етика. Поняття педагогічного іміджу вчителя. Структурні складники професійного іміджу. Педагогічна етика та професійна відповідальність. Авторитет учителя української мови і літератури. Етичні норми взаємодії з учнями, батьками, колегами. Літ.: [2; 4; 5; 6; 7]	2
6	Тема 6. Педагогічна техніка як складник майстерності вчителя. Педагогічний такт і педагогічна доцільність. Поняття педагогічної техніки. Техніка мовлення вчителя (голос, дикція, дихання). Керування емоційним станом педагога. Увага і працездатність учнів на уроці. Саморегуляція та самоконтроль у педагогічній діяльності. Поняття педагогічного такту. Педагогічна доцільність як професійний принцип. Конфлікти в освітньому процесі та їх причини. Стратегії педагогічної поведінки у складних ситуаціях. Тактовне оцінювання навчальних досягнень учнів. Літ.: [1; 2; 3; 6].	2
7	Тема 7. Майстерність організації уроку української мови та літератури. Урок як основна форма організації навчання. Типи уроків української мови та літератури. Структура сучасного уроку. Мотиваційний компонент уроку. Роль учителя як організатора навчальної діяльності. Літ.: [2; 3; 6].	2
8	Тема 8. Інтерактивні методи навчання у фаховій діяльності вчителя. Педагогічна імпровізація та креативність учителя. Сутність інтерактивного навчання. Класифікація інтерактивних методів. Дискусія, дебати, рольова гра на уроках словесності. Робота з текстом як інтерактивна діяльність. Переваги та обмеження інтерактивних методів. Поняття педагогічної імпровізації. Умови виникнення імпровізаційних ситуацій. Креативність як професійна якість учителя. Педагогічна гнучкість у процесі навчання. Імпровізація на уроці української мови і літератури. Літ.: [1; 6; 8].	2
9	Тема 9. Професійне самовиховання та саморозвиток педагога. Самовиховання як умова професійного зростання. Професійна рефлексія вчителя. Форми та методи саморозвитку педагога. Педагогічне портфоліо. Освіта впродовж життя як професійна стратегія. Літ.: [3; 6; 7].	2
10	Тема 10. Професійне вигорання вчителя: причини та профілактика. Поняття професійного вигорання. Причини виникнення емоційного виснаження педагога. Ознаки та стадії професійного вигорання. Психологічні та педагогічні засоби профілактики. Збереження професійного здоров'я вчителя. Літ.: [3; 6; 9].	2
11	Тема 11. Сучасний учитель української мови і літератури в умовах НУШ. Образ сучасного вчителя-словесника. Інноваційні підходи в освітньому процесі. Цифрова компетентність педагога. Партнерська педагогіка та педагогіка довіри. Професійні перспективи майбутнього вчителя. Літ.: [3; 6; 9].	2
	Разом:	22

4.2 Зміст практичних занять

Перелік практичних занять для студентів очної (денної) форми здобуття освіти

№ з/п	Тема та зміст практичних занять	Кількість годин
1	Тема 1. Педагогічна майстерність як професійна категорія вчителя-словесника. Педагогічна майстерність учителя-словесника: самооцінка та професійний портрет. (Аналіз структури педагогічної майстерності, визначення професійно важливих якостей учителя української мови і літератури.) Літ.: [2; 6; 8].	2
2	Тема 2. Професійна компетентність учителя української мови і літератури. Професійні компетентності вчителя-словесника в контексті НУШ. (Аналіз мовної, мовленнєвої, методичної та культурологічної компетентностей; робота з освітніми стандартами.) Літ.: [6; 8; 9].	2
3	Тема 3. Педагогічне спілкування в діяльності вчителя. Культура мовлення вчителя-словесника. Педагогічне спілкування як умова ефективного уроку української мови і літератури. (Моделювання педагогічних ситуацій, визначення стилів і функцій педагогічного спілкування.) Культура професійного мовлення вчителя української мови і літератури. (Аналіз мовленнєвих помилок, редагування фрагментів учительського мовлення, дотримання мовленнєвої етики.) Літ.: [2; 3; 4; 5; 6; 9].	2
4	Тема 4. Вербальні та невербальні засоби педагогічної взаємодії. Вербальні та невербальні засоби впливу вчителя на уроці словесності. (Вправи на інтонацію, темп, логічний наголос; аналіз невербальної поведінки вчителя.) Літ.: [3; 4; 5].	2
5	Тема 5. Педагогічний імідж і педагогічна етика. Формування професійного іміджу та етичної позиції вчителя-словесника. (Обговорення педагогічних кейсів, етичних дилем, моделювання взаємодії з учнями та батьками.) Літ.: [2; 4; 5; 6; 7].	2
6	Тема 6. Педагогічна техніка як складник майстерності вчителя. Педагогічний такт і педагогічна доцільність. Педагогічна техніка вчителя української мови і літератури. (Вправи з техніки мовлення, саморегуляції, керування увагою та емоційним станом.) Педагогічний такт у професійній діяльності вчителя-словесника. (Аналіз конфліктних ситуацій, вироблення тактовних стратегій педагогічної поведінки.) Літ.: [1; 2; 3; 6].	2
7	Тема 7. Майстерність організації уроку української мови та літератури. Проектування сучасного уроку української мови і літератури. (Розроблення структури уроку, визначення мотиваційного та діяльнісного компонентів.) Літ.: [2; 3; 6].	2
8	Тема 8. Інтерактивні методи навчання у фаховій діяльності вчителя. Педагогічна імпровізація та креативність учителя. Інтерактивні методи навчання на уроках української мови і літератури. (Моделювання фрагментів уроків із використанням дискусій, дебатів, рольових ігор.) Педагогічна імпровізація в діяльності вчителя-словесника. (Розв'язання нестандартних педагогічних ситуацій, розвиток креативного мислення.) Літ.: [1; 6; 8].	2
9	Тема 9. Професійне самовиховання та саморозвиток педагога. Професійне самовдосконалення майбутнього вчителя української мови і літератури. (Створення індивідуальної траєкторії професійного розвитку, робота з педагогічним портфоліо.) Літ.: [3; 6; 7].	2

10	Тема 10. Професійне вигорання вчителя: причини та профілактика. Профілактика професійного вигорання вчителя-словесника. (Самодіагностика, аналіз чинників вигорання, вироблення стратегій збереження професійного здоров'я.) Літ.: [3; 6; 9].	2
11	Тема 11. Сучасний учитель української мови і літератури в умовах НУШ. Модель сучасного вчителя-словесника в умовах Нової української школи. (Аналіз професійних ролей учителя, цифрових і партнерських практик, визначення професійних перспектив.) Літ.: [3; 6; 9].	4
Разом:		24

4.3 Зміст самостійної (у т.ч. індивідуальної) роботи

Самостійна робота студентів усіх форм навчання полягає у систематичному опрацюванні програмного матеріалу з відповідних джерел інформації, підготовці до виконання і оформлення практичних робіт, виконанні індивідуального завдання (написання есе), підготовці до тестування з теоретичного матеріалу тощо. Студенти **заочної** форми навчання виконують ще й контрольну роботу. Вимоги до її виконання та варіанти визначаються методичними рекомендаціями до виконання контрольних робіт, які кожний здобувач вищої освіти отримує у викладача у період настановної сесії. Крім цього до послуг студентів сторінка навчальної дисципліни у Модульному середовищі для навчання, де розміщені Робоча програма дисципліни та необхідні документи з її навчально-методичного забезпечення.

Зміст самостійної роботи студентів денної повної форми здобуття освіти

Номер тижня	Вид самостійної роботи	К-сть годин
1	Опрацювання лекційного матеріалу. Робота з літературними джерелами. Підготовка до практичної роботи № 1. Підготовка до тестового контролю № 1.	6
2	Опрацювання лекційного матеріалу. Робота з літературними джерелами. Підготовка до практичної роботи № 2. Підготовка до практичної роботи № 2. Підготовка до тестового контролю № 1.	6
3	Опрацювання лекційного матеріалу. Робота з літературними джерелами. Підготовка до практичної роботи № 3. Тестовий контроль №1.	6
4	Опрацювання лекційного матеріалу. Робота з літературними джерелами. Підготовка до практичної роботи № 4. Підготовка до тестового контролю № 2.	6
5	Опрацювання лекційного матеріалу. Робота з літературними джерелами. Підготовка до практичної роботи № 5. Підготовка до тестового контролю № 2.	6
6	Опрацювання лекційного матеріалу. Робота з літературними джерелами. Підготовка до практичної роботи № 6. Тестовий контроль №2.	6
7	Опрацювання лекційного матеріалу. Робота з літературними джерелами. Підготовка до практичної роботи № 7. Підготовка до тестового контролю № 32.	6
8	Опрацювання лекційного матеріалу. Робота з літературними джерелами. Підготовка до практичної роботи № 8. Підготовка до тестового контролю № 1. Підготовка до тестового контролю № 3.	6

9	Опрацювання лекційного матеріалу. Робота з літературними джерелами. Підготовка до практичної роботи № 9. Тестовий контроль №3. Видання теми індивідуального домашнього завдання (ІДЗ).	6
10	Опрацювання лекційного матеріалу. Робота з літературними джерелами. Підготовка до практичної роботи № 10.	6
11	Опрацювання лекційного матеріалу. Робота з літературними джерелами. Підготовка до практичної роботи № 11. Підготовка до презентації ІДЗ (есе).	7
12	Опрацювання лекційного матеріалу. Робота з літературними джерелами. Презентація ІДЗ (есе).	7
Разом:		74

Індивідуальне домашнє завдання передбачає написання есе на тему «Професійне вигорання вчителя української мови і літератури: причини виникнення та ефективні способи попередження» з прикладами з педагогічної практики або аналізом педагогічних ситуацій.

5 Технології та методи навчання

Процес навчання з дисципліни ґрунтується на використанні традиційних та сучасних методів і технологій, зокрема: методи навчання за джерелом передачі і сприймання інформації (словесні (пояснення, дискусія, консультування), практичні, наочні (демонстрування, ілюстрування); за логікою передачі і сприймання навчальної інформації; за рівнем самостійності пізнавальної діяльності (методи проблемного викладу, частково-пошукові); методи стимулювання і мотивації учіння (інтерактивні, методи ситуаційного навчання) з використанням ІКТ та технології дистанційного навчання (сервіс для проведення онлайн конференцій Zoom, Модульне середовище для навчання).

6 Методи контролю

Поточний контроль здійснюється під час практичних занять, а також у дні проведення контрольних заходів, встановлених робочою програмою і графіком освітнього процесу.

При цьому використовуються такі методи поточного контролю:

- оцінювання результатів виконання практичних робіт;
- оцінювання індивідуального домашнього завдання (есе);
- тестовий контроль теоретичного матеріалу.

При виведенні підсумкової семестрової оцінки враховуються результати поточного контролю. Здобувач вищої освіти, який набрав з будь-якого виду навчальної роботи, суму балів нижчу за 60 відсотків від максимального балу, не допускається до семестрового контролю, поки не виконає обсяг роботи, передбачений Робочою програмою. Ліквідація академічної заборгованості із семестрового контролю здійснюється у період екзаменаційної сесії або за графіком, встановленим деканатом відповідно до «Положення про контроль і оцінювання результатів навчання здобувачів вищої освіти у ХНУ».

7 Політика дисципліни

Політика навчальної дисципліни загалом визначається системою вимог до здобувача вищої освіти, що передбачені чинними положеннями Університету про організацію і навчально-методичне забезпечення освітнього процесу. Зокрема, проходження інструктажу з техніки безпеки; відвідування занять з дисципліни є обов'язковим. За об'єктивних причин (підтверджених документально) теоретичне навчання за погодженням із лектором може відбуватись в індивідуальному режимі. Успішне опанування дисципліни і формування фахових компетентностей і програмних результатів навчання передбачає необхідність підготовки до практичних занять.

Здобувачі вищої освіти зобов'язані дотримуватися термінів виконання усіх видів робіт у встановлені терміни, передбачених робочою програмою навчальної дисципліни. Пропущене

практичне заняття здобувач зобов'язаний відпрацювати у встановлений викладачем термін, але не пізніше, ніж за два тижні до кінця теоретичних занять у семестрі.

Засвоєння студентом теоретичного матеріалу з дисципліни оцінюється за результатами опитування під час практичних занять, тестування.

Здобувач вищої освіти, виконуючи самостійну роботу з дисципліни, має дотримуватися політики доброчесності (заборонені списування, підказки, плагіат, використання штучного інтелекту (без вірного цитування)). У разі порушення політики академічної доброчесності в будь-яких видах навчальної роботи здобувач вищої освіти отримує незадовільну оцінку і має повторно виконати завдання з відповідної теми (виду роботи), що передбачені робочою програмою. Будь-які форми порушення академічної доброчесності під час вивчення навчальної дисципліни не допускаються та не толеруються.

У межах вивчення навчальної дисципліни здобувачам вищої освіти передбачено визнання і зарахування результатів навчання, набутих шляхом неформальної освіти, що розміщені на доступних платформах (<https://ed-era.com/courses/>, <https://www.coursera.org/learn/>, <https://prometheus.org.ua/courses-catalog> та ін.), які сприяють формуванню компетентностей і поглибленню результатів навчання, визначених робочою програмою дисципліни, або забезпечують вивчення відповідної теми та/або виду робіт з програми навчальної дисципліни (детальніше у Положенні про порядок визнання та зарахування результатів навчання здобувачів вищої освіти у ХНУ).

8 Оцінювання результатів навчання студентів у семестрі

Оцінювання академічних досягнень здобувача вищої освіти здійснюється відповідно до «Положення про контроль і оцінювання результатів навчання здобувачів вищої освіти у ХНУ». При поточному оцінюванні виконаної здобувачем роботи з кожної структурної одиниці і отриманих ним результатів викладач виставляє йому певну кількість балів із призначених робочою програмою для цього виду роботи. При цьому кожна структурна одиниця (робота) може бути зарахована, якщо здобувач набрав не менше 60 відсотків (мінімальний рівень для позитивної оцінки) від максимально можливої суми балів, призначеної структурній одиниці.

Будь-які форми порушення академічної доброчесності не допускаються та не толеруються.

Отриманий здобувачем бал за зарахований вид навчальної роботи (структурну одиницю) після її оцінювання викладач виставляє в електронному журналі обліку успішності здобувачів вищої освіти. За умови виконання усіх видів навчальної роботи за результатами поточного контролю протягом вивчення навчальної дисципліни, встановлених її Робочою програмою, позитивну підсумкову оцінку здобувач може отримати, якщо за результатами поточного контролю набере від 60 до 100 балів. Семестрова підсумкова оцінка розраховується в автоматизованому режимі та виставляється в інформаційній підсистемі «Електронний журнал» (ІС «Електронний університет») і відповідно до накопиченої суми балів визначається оцінка за інституційною шкалою та шкалою ЄКТС (див. таблицю Співвідношення...), яка заноситься до залікової відомості, а також до Індивідуального навчального плану здобувача вищої освіти.

Структурування дисципліни за видами навчальної роботи і оцінювання результатів навчання студентів денної форми здобуття освіти

Аудиторна робота						Самостійна робота	Контрольні заходи			Семестровий контроль	Разом
Практичні заняття (мінімальна кількість контрольних точок 6)						ІДЗ (есе)	Тестовий контроль:			залік	Сума балів
							ТК 1	ТК 2	ТК 3		
1-2	3-4	5-6	7-8	9-10	11						
Кількість балів за вид навчальної роботи (мінімум-максимум)											
5-57	5-7	5-7	5-7	5-7	5-7	21-43	3-5	3-5	3-5		60-100**
30-42						21-43	9-15				

Примітка: ТК* – тестовий контроль; ІДЗ – індивідуальне домашнє завдання

****За набрану з будь-якого виду навчальної роботи з дисципліни кількість балів, нижче встановленого мінімуму, здобувач отримує незадовільну оцінку і має її перездати у встановлений викладачем (деканом) термін. Інституційна оцінка встановлюється відповідно до таблиці «Співвідношення інституційної шкали оцінювання і шкали оцінювання ЄКТС».**

Оцінювання на практичних заняттях

Оцінка, яка виставляється за практичне заняття, складається з таких елементів: усне опитування студентів на знання теоретичного матеріалу з теми; вільне володіння студентом спеціальною термінологією і уміння професійно обґрунтувати прийняті рішення при виконанні завдань; результати самостійних робіт.

При оцінюванні результатів навчання здобувачів вищої освіти на практичних заняттях викладач користується наведеними нижче критеріями:

Таблиця – Критерії оцінювання навчальних досягнень здобувача вищої освіти

Оцінка та рівень досягнення здобувачем запланованих ПРН та сформованих компетентностей	Узагальнений зміст критерія оцінювання
Відмінно (високий)	Здобувач вищої освіти глибоко і у повному обсязі опанував зміст навчального матеріалу, легко в ньому орієнтується і вміло використовує понятійний апарат; уміє пов'язувати теорію з практикою, вирішувати практичні завдання, впевнено висловлювати і обґрунтовувати свої судження. Відмінна оцінка передбачає логічний виклад відповіді мовою викладання (в усній або у письмовій формі), демонструє якісне оформлення завдань, аналізувати їх на помилки та виправляти їх, шукати взаємозв'язки між формами. Здобувач не вагається при видозміні запитання, вміє робити детальні та узагальнюючі висновки, демонструє практичні навички з вирішення фахових завдань. При відповіді допустив дві–три несуттєві <i>похибки</i> .
Добре (середній)	Здобувач вищої освіти виявив повне засвоєння навчального матеріалу, володіє понятійним апаратом, орієнтується у вивченому матеріалі; свідомо використовує теоретичні знання для вирішення практичних задач; виклад відповіді грамотний, але у змісті і формі відповіді можуть мати місце окремі неточності, нечіткі формулювання правил, закономірностей тощо. Відповідь здобувача вищої освіти будується на основі самостійного мислення. Здобувач вищої освіти у відповіді допустив дві–три <i>несуттєві помилки</i> .
Задовільно (достатній)	Здобувач вищої освіти виявив знання основного програмного матеріалу в обсязі, необхідному для подальшого навчання та практичної діяльності за професією, справляється з виконанням практичних завдань, передбачених програмою. Як правило, відповідь здобувача вищої освіти будується на рівні репродуктивного мислення, здобувач вищої освіти має слабкі знання структури навчальної дисципліни, допускає неточності і <i>суттєві помилки</i> у відповіді, вагається при відповіді на видозмінене запитання. Разом з тим, набув навичок, необхідних для виконання нескладних практичних завдань, які відповідають мінімальним критеріям оцінювання і володіє знаннями, що дозволяють йому під керівництвом викладача усунути неточності у відповіді.
Незадовільно (недостатній)	Здобувач вищої освіти виявив розрізнені, безсистемні знання, не вміє виділяти головне і другорядне, допускається помилок у визначенні понять, перекручує їх зміст, хаотично і невпевнено викладає матеріал, не може використовувати знання при вирішенні практичних завдань. Як правило, оцінка «незадовільно» виставляється здобувачеві вищої освіти, який не може продовжити навчання без додаткової роботи з вивчення навчальної дисципліни.

Оцінювання результатів індивідуального домашнього завдання

ІДЗ здобувача вищої освіти оцінюється аналогічно з використанням вищенаведених у таблиці критеріїв оцінювання навчальних досягнень здобувача вищої освіти (мінімальний позитивний бал – 21 бали, максимальний – 43 балів).

Оцінювання результатів тестового контролю

Кожен з двох тестів для здобувачів денної форми здобуття освіти, передбачених робочою програмою, складається із 25 тестових завдань. Максимальна сума балів, яку може набрати студент денної форми навчання за результатами кожного з тестування, складає 15 балів.

Відповідно до таблиці структурування видів робіт за тематичний контроль здобувач залежно від кількості правильних відповідей може отримати за кожне тестування від 3 до 5 балів.

Таблиця – Розподіл балів в залежності від наданих правильних відповідей на тестові завдання для студентів денної і заочної форми здобуття освіти

Кількість правильних відповідей	1–13	14–16	17–22	23–25
Відсоток правильних відповідей	0–59	60–74	75–89	90–100
Кількість балів	–	3	4	5

На кожне тестування відводиться для здобувачів денної форми здобуття освіти 25 хвилин.

Правильні відповіді студент записує у талоні відповідей. Студент може також пройти тестування і в онлайн режимі у Модульному середовищі для навчання на сторінці навчальної дисципліни. Тестування здобувачів вищої освіти у Модульному середовищі для навчання автоматично оцінюються за критеріями, наведеними у таблиці вище.

При отриманні негативної оцінки тест слід перездати до терміну наступного контролю.

Таблиця – Співвідношення інституційної шкали оцінювання і шкали оцінювання ЄКТС

Оцінка ЄКТС	Рейтингова шкала балів	Інституційна шкала (Опис рівня досягнення здобувачем вищої освіти запланованих результатів навчання з навчальної дисципліни)	
		Залік	Іспит/диференційований залік
A	90-100	Зараховано	Відмінно/Excellent – високий рівень досягнення запланованих результатів навчання з навчальної дисципліни, що свідчить про безумовну готовність здобувача до подальшого навчання та/або професійної діяльності за фахом
B	83-89		Добре/Good – середній (максимально достатній) рівень досягнення запланованих результатів навчання з навчальної дисципліни та готовності до подальшого навчання та/або професійної діяльності за фахом
C	73-82		Задовільно/Satisfactory – Наявні мінімально достатні для подальшого навчання та/або професійної діяльності за фахом результати навчання з навчальної дисципліни
D	66-72		
E	60-65		
FX	40-59	Незараховано	Незадовільно/Fail – Низка запланованих результатів навчання з навчальної дисципліни відсутня. Рівень набутих результатів навчання є недостатнім для подальшого навчання та/або професійної діяльності за фахом
F	0-39		Незадовільно/Fail – Результати навчання відсутні

10. Питання для самоконтролю результатів навчання

1. У чому полягає сутність педагогічної майстерності вчителя-словесника?
2. Які складники формують структуру педагогічної майстерності?
3. Чим педагогічна майстерність відрізняється від педагогічного мистецтва?

4. Яку роль педагогічна майстерність відіграє у формуванні особистості учня?
5. Що розуміють під професійною компетентністю вчителя?
6. Які види компетентностей є визначальними для вчителя-словесника?
7. У чому виявляється мовна й мовленнєва компетентність учителя?
8. Як компетентнісний підхід реалізується в умовах НУШ?
9. Що таке педагогічне спілкування та які його функції?
10. Які стилі педагогічного спілкування виокремлюють у діяльності вчителя?
11. Які етапи педагогічної взаємодії реалізуються на уроці?
12. Як педагогічне спілкування впливає на мотивацію учнів?
13. Що охоплює поняття культури мовлення вчителя української мови і літератури?
14. Які мовні норми є обов'язковими в професійному мовленні педагога?
15. Які типові мовні помилки трапляються в мовленні вчителя?
16. Чому мовлення вчителя є зразком для учнів?
17. Які вербальні засоби педагогічної взаємодії використовує вчитель?
18. Яку роль відіграють інтонація, темп і логічний наголос у мовленні педагога?
19. Які невербальні засоби є найефективнішими на уроці?
20. Як поєднання вербальних і невербальних засобів впливає на результат навчання?
21. Що таке педагогічний імідж учителя?
22. Які складники формують професійний імідж учителя-словесника?
23. У чому полягає сутність педагогічної етики?
24. Як педагогічна етика впливає на авторитет учителя?
25. Що таке педагогічна техніка та які її основні компоненти?
26. Які вимоги висуваються до техніки мовлення вчителя?
27. Як учитель може керувати власним емоційним станом?
28. Що розуміють під педагогічним тактом?
29. У чому полягає педагогічна доцільність професійних дій учителя?
30. Які стратегії поведінки доцільні в конфліктних педагогічних ситуаціях?
31. Як тактовно здійснювати оцінювання навчальних досягнень учнів?
32. Які типи уроків української мови і літератури виокремлюють у сучасній школі?
33. Якою є структура сучасного уроку?
34. Яку роль відіграє мотиваційний компонент уроку?
35. У чому полягає організаторська роль учителя на уроці?
36. Що таке інтерактивне навчання?
37. Які інтерактивні методи доцільно використовувати на уроках словесності?
38. Які переваги й обмеження інтерактивних методів навчання?
39. Що таке педагогічна імпровізація?
40. За яких умов виникають імпровізаційні ситуації на уроці?
41. Як проявляється креативність учителя української мови і літератури?
42. Що таке професійне самовиховання вчителя?
43. Які форми та методи саморозвитку педагога ви знаєте?
44. Яку роль відіграє педагогічна рефлексія в професійному зростанні?
45. Що таке професійне вигорання педагога?
46. Які основні причини виникнення професійного вигорання?
47. Які ознаки та стадії професійного вигорання вчителя?
48. Які способи профілактики професійного вигорання є найбільш ефективними?
49. Якими професійними якостями має володіти сучасний учитель-словесник?
50. Яку роль відіграють інноваційні та цифрові компетентності в діяльності вчителя НУШ?

11 Навчально-методичне забезпечення

Освітній процес з дисципліни «Основи педагогічної майстерності» повністю і в достатній кількості забезпечений необхідними навчально-методичними матеріалами, що розміщені в Модульному середовищі для навчання MOODLE:

1. Конспекти лекцій з дисципліни.

2. Тестові завдання поточного контролю.
3. Комплект мультимедійних презентацій.
4. Методичні рекомендації до виконання практичних робіт.
5. Методичні рекомендації до написання контрольної роботи для студентів заочної форми навчання.

Навчальний процес з дисципліни «Основи педагогічної майстерності» повністю і в достатній кількості забезпечений необхідною навчально-методичною літературою.

12 Матеріально-технічне та програмне забезпечення дисципліни (за потреби)

Інформаційна та комп'ютерна підтримка: ПК, планшет, смартфон або інший мобільний пристрій, проєктор. Програмне забезпечення: програми Microsoft Office або аналогічні, доступ до мережі Інтернет, робота з презентаціями.

Вивчення навчальної дисципліни не потребує використання спеціального програмного прикладного забезпечення, крім загальноновживаних програм і операційних систем.

13. Рекомендована література:

1. Андрощук І.В. Професійна майстерність у педагогічній діяльності : навч. посібник. Хмельницький : ХНУ, 2025. 167 с.
2. Волкова Н.П. Професійно-педагогічна комунікація: навч. посібник. Київ: ВЦ «Академія», 2006. 256 с.
3. Кайдалова Л. Г., Щокіна Н. Б., Вахрушева Т. Ю. Педагогічна майстерність викладача: навч. посібник. Харків.: Вид-во НФаУ, 2009. 140 с.
4. Кіліченко О.І. Основи педагогічної майстерності: модульно-рейтинговий підхід. ІваноФранківськ, 2012. 206 с.
5. Крутько І. В. Розвиток професійної майстерності майбутнього вчителя: теоретичний та прикладний аспекти : магістерська робота. Кривий Ріг : КДПУ, 2024. 105 с.
6. Лаппо В.В. Педагогічна майстерність: навч. посіб. Івано-Франківськ: НАІР, 2025. 330 с.
7. Педагогічна майстерність учителя: навч. посібник / За ред. проф. В.М. Гриньової, С.Т. Золотухіної. Вид. 2-е, випр. і доп. Харків: «ОВС», 2006. 224 с.
8. Педагогічна майстерність: підручник / І. А. Зязюн, Л. В. Крамущенко, І. Ф. Кривонос та ін.; За ред. І. А. Зязюна. 2-ге вид. допов. і переробл. Київ: Вища пік., 2004. 422 с.
9. Федорчук В.В. Основи педагогічної майстерності: навч. посібник. Кам'янець-Подільський: Видавець Зволейко. Д., 2008. 140 с.

14 Інформаційні ресурси

1. Електронна бібліотека університету. [Електронний ресурс]. – Доступ до ресурсу: <http://library.khmnu.edu.ua/>.
2. Інституційний репозитарій ХНУ. [Електронний ресурс]. – Доступ до ресурсу: <http://elar.khmnu.edu.ua/jspui/?locale=uk>.
3. Модульне середовище для навчання. [Електронний ресурс]. – Доступ до ресурсу: <https://msn.khmnu.edu.ua/>.

ОСНОВИ ПЕДАГОГІЧНОЇ МАЙСТЕРНОСТІ

Тип (статус) дисципліни	Обов'язкова загальної підготовки
Рівень вищої освіти	Перший (бакалаврський)
Мова викладання	Українська
Семестр	Сьомий
Кількість призначених кредитів ЄКТС	4,0
Форми навчання, для яких викладається дисципліна	Очна (денна)

Результати навчання. Студент, який успішно завершив вивчення дисципліни, повинен: володіти ґрунтовними знаннями з предметної області та розуміти особливості професійної діяльності вчителя; демонструвати навички міжособистісної взаємодії та здатність вибудовувати ефективну комунікативну взаємодію із суб'єктами освітнього процесу; виявляти здатність мотивувати учасників освітньої діяльності й спрямовувати спільну діяльність на досягнення визначеної мети; здійснювати самоосвітню діяльність, професійне самовдосконалення та рефлексію власної педагогічної практики; розв'язувати професійні проблеми в нових або незнайомих умовах за наявності неповної чи обмеженої інформації з урахуванням соціальної та етичної відповідальності.

Зміст навчальної дисципліни. Педагогічна майстерність як професійна категорія вчителя-словесника. Професійна компетентність учителя української мови і літератури. Педагогічне спілкування в діяльності вчителя. Культура мовлення вчителя-словесника. Вербальні та невербальні засоби педагогічної взаємодії. Педагогічний імідж і педагогічна етика. Педагогічна техніка як складник майстерності вчителя. Педагогічний такт і педагогічна доцільність. Майстерність організації уроку української мови та літератури. Інтерактивні методи навчання у фаховій діяльності вчителя. Педагогічна імпровізація та креативність учителя. Професійне самовиховання та саморозвиток педагога. Професійне вигорання вчителя: причини та профілактика. Сучасний учитель української мови і літератури в умовах НУШ.

Пререквізити – ОЗП.08 Психологія, ОЗП.09 Педагогіка, ОЗП.02 Вступ до мовознавства, ОЗП.03 Вступ до літературознавства, ОПП.09 Методика навчання української мови, ОПП.10 Методика навчання української літератури, ОПП.13 Педагогічна практика (пропедевтична).

Постреквізити – ОПП.15 Педагогічна практика з англійської мови і зарубіжної літератури у закладах загальної середньої освіти.

Запланована навчальна діяльність.* Мінімальний обсяг навчальних занять в одному кредиті ЄКТС навчальної дисципліни для першого (бакалаврського) рівня вищої освіти за денною формою здобуття освіти становить 10 годин 1 кредит ЄКТС.

Форми (методи) навчання: лекції й практичні заняття з використанням методів за джерелом передачі і сприймання інформації, за логікою передачі і сприймання навчальної інформації; за рівнем самостійності пізнавальної діяльності, методів стимулювання і мотивації учіння, методу аналізу конкретних ситуацій; самостійна робота (опрацювання теоретичного матеріалу, підготовка до виконання практичних робіт, виконання індивідуального домашнього завдання).

Форми оцінювання результатів навчання: оцінювання результатів виконання практичних робіт, тестування, оцінювання результатів виконання індивідуального домашнього завдання.

Вид семестрового контролю: залік.

Навчальні ресурси:

1. Андрощук І.В. Професійна майстерність у педагогічній діяльності : навч. посібник. Хмельницький : ХНУ, 2025. 167 с.
2. Крутько І. В. Розвиток професійної майстерності майбутнього вчителя: теоретичний та прикладний аспекти : магістерська робота. Кривий Ріг : КДПУ, 2024. 105 с.
3. Лаппо В.В. Педагогічна майстерність: навч. посіб. Івано-Франківськ: НАІР, 2025. 330 с.
4. Педагогічна майстерність учителя: навч. посібник / За ред. проф. В.М. Гриньової, С.Т. Золотухіної. Вид. 2-е, випр. і доп. Харків: «ОВС», 2006. 224 с.
5. Педагогічна майстерність: підручник / І. А. Зязюн, Л. В. Крамущенко, І. Ф. Кривонос та ін.; За ред. І. А. Зязюна. – 2-ге вид. допов. і переробл. Київ: Вища пік., 2004. 422 с.
6. Федорчук В.В. Основи педагогічної майстерності: навч. посібник. Кам'янець-Подільський: Видавець Зволейко Д., 2008. 140 с.
7. Електронна бібліотека університету. [Електронний ресурс]. Доступ до ресурсу: <http://library.khmnu.edu.ua/>.
8. Інституційний депозитарій ХНУ. [Електронний ресурс]. Доступ до ресурсу: <http://elar.khmnu.edu.ua/jspui/?locale=uk>.
9. Модульне середовище для навчання. [Електронний ресурс]. Доступ до ресурсу: <https://msn.khmnu.edu.ua/>.

Викладач: к. філол. наук, доц. Анатолій Янчишин